

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Міжнародний облік, аналіз і оподаткування»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і аудит витрат операційної діяльності сільськогосподарських підприємств (на прикладі ФГ «Троян-Агро-Плюс»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ група 62

Константинова Вікторія Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Головними задачами розвитку економіки на сучасному етапі є всебічне збільшення ефективності виробництва, а також займання непохитних позицій сільськогосподарських підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Конкурентні переваги на ринку можливо отримати лише за умови функціонування ефективної системи управління операційними витратами, які здійснюють відчутний вплив на фінансовий результат підприємства. Операційні витрати, які в основному, представлені витратами на виробництво продукції є індикатором діяльності підприємства; збільшення витрат може означати як зміни ситуації на ринку, так і недоліки в процесі виробництва. Чим економніше підприємство використовує матеріальні, трудові та фінансові ресурси при виготовленні продукції чи наданні послуг, тим ефективніше здійснюється виробничий процес, тим більший буде прибуток і рівень рентабельності продукції. Ринкові відносини обумовлюють об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Для прийняття оперативних і тактичних рішень по управлінню підприємством в умовах постійно мінливої ринкової кон'юнктури і конкуренції товаровиробників необхідна своєчасна й достовірна обліково-аналітична інформація щодо витрат операційної діяльності. Все це обумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо організації обліку і аудиту витрат операційної діяльності та виявленні альтернативних напрямків їх оптимізації з метою забезпечення стійкого функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність і класифікацію витрат підприємства;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку витрат згідно національних та міжнародних стандартів;
- розглянути теоретичні та методичні основи обліку витрат;
- визначити управлінський аспект обліку операційних витрат;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства «Троян-Агро-Плюс»;
- проаналізувати і оцінити систему бухгалтерського обліку на підприємстві;
- провести аналіз складу та динаміки витрат операційної діяльності та визначити їх вплив на прибутковість підприємства;
- дослідити організаційно-методичні аспекти аудиту витрат операційної діяльності;
- проаналізувати основні фактори впливу на собівартість виробництва продукції підприємства та напрями її зменшення;

- узагальнити інформацію та надати пропозиції стосовно удосконалення обліку витрат операційної діяльності та аудиту на підприємстві.

Об'єктом дослідження процес функціонування та обліково-аналітичного забезпечення формування витрат операційної діяльності фермерського господарства «Троян-Агро-Плюс» Болградського району Одеської області.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти формування облікової інформації про операційні витрати підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: монографічний (вивчення вітчизняного та світового досвіду визначення категорії «витрати»), абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), системного аналізу (аналіз економічного стану досліджуваного підприємства), економіко-статистичний з використанням ЕОМ (при моделюванні ефективності витрат) та інші.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти з питань обліку витрат діяльності, звітні дані Держкомстату України, податкова і фінансова звітність ФГ «Троян-Агро-Плюс», матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань. У процесі написання роботи досліджені і використані наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів та вчених в області фінансового, управлінського і податкового обліку.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (63 найменувань) та 30-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінок. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 17 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези:

1. Добрунік Т.П., Константинова В.В. Проблемні питання обліку операційних витрат аграрних підприємств: управлінський аспект. *Наука та інновації як основні шляхи вдосконалення економічного потенціалу країни: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 29 червня 2019 р. – Львів. ЛЕФ, 2019. С.130-132.*

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні аспекти обліку витрат підприємницької діяльності» розглянуто сутність витрат як економічної категорії та об'єкту обліку, надано їх класифікацію за видами діяльності, наведено нормативно-правове регулювання організації обліку витрат згідно з національними П(С)БО, визначено умови визнання витрат за національними та міжнародними стандартами обліку, розглянуто організацію обліку витрат в системі управлінського обліку, доцільність якого полягає в отриманні деталізованої інформації в розрізі видів витрат за кожним процесом господарської діяльності підприємства для управління витратами, а також визначенні напрямів оптимізації витрат.

У другому розділі «Організаційно-методичні засади обліку витрат операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» та шляхи удосконалення» дано загальну організаційно-економічну характеристику діяльності об'єкта дослідження, висвітлено загальні питання організації обліку та складання фінансової та податкової звітності на підприємстві, наведено порядок документального оформлення операційних витрат, розкрито діючу систему обліку витрат операційної діяльності, зазначено основні напрямки поліпшення формування облікової інформації щодо операційних витрат, зазначення основних положень щодо обліку витрат в обліковій політиці підприємства, впровадження управлінського обліку на підприємстві.

У третьому розділі «Аналіз та аудит операційних витрат: теоретико-методичні аспекти та діюча практика» проведено аналіз динаміки та структури операційних витрат та їх вплив на формування фінансового результату, визначено динаміку собівартості за окремими видами продукції, розраховано точку безбитковості виробництва сільськогосподарської продукції, представлено організаційні основи та методику проведення аудиту формування операційних витрат. Із застосуванням економіко-статистичного моделювання визначено основні фактори впливу на собівартість сільськогосподарської продукції рослинництва, серед яких домінуючими виявилися врожайність, продуктивність праці та вартість мінеральних добрив.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Основним видом діяльності, що забезпечує отримання доходів та формування витрат ФГ «Троян-Агро-Плюс» є виробництво і реалізація продукції рослинництва, а саме зернових культур (пшениці, ячменю, кукурудзи) та технічних культур (соняшнику та ріпаку). Згідно з законодавством ФГ «Троян-Агро-Плюс» знаходиться на спрощеній системі оподаткування, є платником єдиного податку 4-ї групи для сільськогосподарських товаровиробників та платником ПДВ на загальних засадах.

2. За результатами аналізу основних результативних показників фінансово-господарської діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» встановлено зростання чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції. Проте, у 2018 році спостерігається значне зростання собівартості майже на 50%, що спричинило зменшення прибутковості ведення основної діяльності на 23,5%. За рахунок змін у отриманні прибутку спостерігаються динамічні коливання ефективності виробництва та реалізації продукції. Загальна ефективність діяльності підприємства за аналізований період – рівень рентабельності у 2017 році порівняно із базовим 2016 роком збільшився до 82,4%, а у звітному році зменшився до 26,5%.

3. Витрати операційної діяльності, які відображені в обліку ФГ «Троян-Агро-Плюс», представлені собівартістю реалізованої сільськогосподарської продукції, адміністративними витратами, витратами на збут та іншими операційними витратами. Бухгалтерський облік формування витрат операційної діяльності на підприємстві ФГ «Троян-Агро-Плюс» організований відповідно загальноприйнятих принципів ведення бухгалтерського обліку, облік витрат підприємства здійснюється у двох напрямках: за видами діяльності та за елементами. При формуванні облікової інформації та складанні фінансової звітності щодо відображення витрат за видами діяльності, а також визначення собівартості сільськогосподарської продукції, підприємство керується вимогами нормативно-законодавчих документів, основними з яких Податковий кодекс України, П(С)БО 16 «Витрати» НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО «Біологічні активи», Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132.

4. За результатами проведеного аналізу складу, структури та динаміки витрат операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» встановлено тенденцію до зростання витрат в абсолютному їх розмірі у 1,5 рази, що зумовлено, насамперед, зростанням собівартості реалізованої сільськогосподарської продукції, яка займає найбільшу питому вагу у загальній сумі витрат основної операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс». Рівень витрат операційної діяльності ФГ «Троян-Агро-Плюс» значно зростає. У звітному році встановлено зниження рівня рентабельності виробництва продукції та рентабельності продаж. Проте, на основі проведеного СVP – аналізу встановлено, що хоча підприємство і працює прибутково, спостерігається зниження маржинального доходу та зростання точки беззбитковості.

5. Проведення аудиторської перевірки витрат операційної діяльності передбачає, насамперед, вивчення облікової політики щодо обліку виробничих затрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Передбачається ознайомлення: зі складом затрат на виробництво за статтями калькулювання; методом калькулювання собівартості; методом вибуття запасів; особливостями робочого плану рахунків для обліку затрат та калькулювання собівартості; переліком загальновиробничих витрат, у тому числі постійними і змінними.

При проведенні аудиту виробничих витрат та формування собівартості продукції були виявлені ряд помилок.

6. З використанням економіко-статистичного моделювання було встановлено вплив окремих факторів на зміну собівартості продукції, серед яких домінуючими виявилися врожайність, продуктивність праці та вартість мінеральних добрив. В результаті кінцевого рішення задачі рівняння має наступний вигляд: $y = 66,82 - 0,4062x_1 - 0,0173x_2 + 1,0309x_3$, при коефіцієнті множинної кореляції $R = 0,751$, що свідчить про тісний зв'язок між собівартістю продукції та врахованими в задачі факторами, F-критерії = 8,054 що свідчить про достовірність інформації і результаті вирішення задачі. Коефіцієнт множинної детермінації свідчить про те, що варіація обраних в задачі факторів визначає варіацію собівартості сільськогосподарської продукції підприємства. Отримане рівняння можна інтерпретувати, як вплив обраних факторів на узагальнюючий показник – собівартість. Так збільшення врожайності та продуктивності праці призведе до зменшення собівартості

7. З метою удосконалення ведення обліку, контролю та аналізу формування фінансових результатів підприємству рекомендовано наступні заходи.

1) в обліковій політиці відобразити наступні моменти:

- розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат діяльності;
- методику розподілу загальновиробничих витрат, база розподілу загальновиробничих витрат;
- метод обліку витрат та калькулювання собівартості;
- об'єкт обліку витрат, об'єкт калькулювання.

2) з метою вдосконалення управлінського обліку витрат, забезпечення належного рівня аналітичності інформації, підприємству рекомендовано розробити відомості обліку витрат та форми управлінської звітності, доцільність яких полягає в отриманні деталізованої інформації в розрізі видів витрат за кожним процесом господарської діяльності підприємства для управління витратами, а також визначенні напрямів оптимізації витрат за кожним із процесів при збереженні належного рівня якості продукції власного виробництва та обслуговування замовників.

3) з метою прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат та зростання прибутковості з метою забезпечення ефективного розвитку підприємству рекомендовано застосовувати методику визначення безбитковості виробництва окремих видів продукції на основі впровадження використання СVP-аналізу і концепції фінансового важеля.

Отже, впровадження результатів дослідження у практику господарської діяльності ТОВ «Троян-Агро-Плюс» дозволить керівництву покращити стан обліку та аналізу витрат операційної діяльності і буде сприяти ефективному прогнозуванню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень з метою одержання більш високих результатів господарювання.

АНОТАЦІЯ

Константинова В.В. «Облік і аудит витрат операційної діяльності сільськогосподарських підприємств (на прикладі ФГ «Троян-Агро-Плюс»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування»» за магістерською програмою
(шифр та назва спеціальності)

професійного за спрямування «Міжнародний облік, аналіз і оподаткування». –
(назва магістерської програм)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації витрат операційної діяльності, теоретико-методичні та практичні аспекти обліку витрат та відображення їх у фінансовій звітності з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів обліку, управлінський аспект обліку витрат.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку та структуру операційних витрат, діючу систему обліку та методику проведення аудиту витрат операційної діяльності на підприємстві, вплив факторів зовнішнього середовища на собівартість сільськогосподарської продукції.

Запропоновано напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації витрат операційної діяльності на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації, впровадження управлінського обліку на підприємстві.

Ключові слова: операційна діяльність, витрати, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, аудит, моделювання, собівартість, ефективність виробництва.

ANNOTATION

Konstantinova V. «Accounting and audit of costs of operating activities of agricultural enterprises (on the base of «Trojan-Agro-Plus» FG)»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «071 “Accounting and taxation”» under the master's program
(code and name of the specialty)

«International accounting, analysis and taxation»
(title of master program)

– Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of the substance and classification of costs of operating activities, theoretical and practical aspects of accounting of costs and its reflection in financial statements according to National and International Accounting standards, management aspect of cost accounting.

Author analysis the main economic indicators of the enterprise development, the dynamics and structure of operating costs, the operating accounting system and the methods for carrying out the audit of operating costs at the enterprise the influence of environmental factors on the cost price of agricultural products.

We have recommended the directions of improvement of accounting for the systematization of costs based on deepening of the analytical display of the accounting information, implementing of management accounting at the enterprise

Keywords: operating activities, costs, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, audit, modeling, cost price, production efficiency.